

РОБОЧИЙ НАРОД

орган української соціал-демократії в Канаді.
Виходить щотижня.
В Вінніпегу, Ман. (Канада), під ч. 144 Higgins Ave.
Редактор і адміністратор Ів. Навізівський.
Передплата вносить \$2.00 на рік, за границю так само.

"ROBOTCHYJ NAROD" (THE WORKING PEOPLE).

THE OFFICIAL ORGAN OF THE
UKRAINIAN SOCIAL DEMOCRATIC FEDERATION.
(Affiliated with the S. D. Party of Canada).
THE ONLY UKRAINIAN SOCIALIST PAPER IN NORTH AMERICA
Published weekly by
THE "ROBOTCHYJ NAROD" ASSOCIATION
at 144 Higgins Ave. Winnipeg, Man.
J. NAWIZOWSKY, EDITOR AND MANAGER.
Subscription \$2.00 a year.

Address: Адресуйте:
"ROBOTCHYJ NAROD"
Box 3542 (Sta. B.) Winnipeg, Man. Can

Промова т. Чхеїдзе в парламенті.

Ось тут подаємо промову т. Чхеїдзе, соц. дем. посла до російської Думи. За сей сьмільний виступ та критику п'яництва, — чорносотенці і октабристи вигнали т. Чхеїдзе на 5 засідань з Думи. Іх вкололо те, що Чхеїдзе представляючи жита а науку понів, опирає ся на тексті Сьвятого Письма.

Те, що говорив т. Чхеїдзе про російських понів, можна пристосувати до всіх других, бо всі вони далеко а далеко відійшли від тої науки, яку голосив іх учитель.

Панове члени Державної Думи!

Попередній бесідник виступив в ролі критика духовенства і його знаня в дуже мягкой формі, як се виглядає представителеви центра. Я хочу сказати, що виступаю сьогодні в ролі для мене надзвичайній... в ролі збаудившого з правої дороги, котрий тепер конечно бажає висповідатись.

Річ в тім, що 9 мая в кульорах з Божою помічю вашого парламенту, стрінула мене група правих селянських послів і поздоровла з днем ангела, а один із них подав мені руку і пожелав, щоби Господь Бог нарозумив мене кінцею кінців... та щоби я вступив на правдиву дорогу. Я скажу мої панове, що сі слова заставили мене призадуматись, а так як в самий сей час я був занятий думкою оціненя маатку Сьвятійшого Сінода, то і опер ся іменно на питаннях релігійного характеру, головним чином на духовенстві. І ось опрацювавши декотру оцінку в області сего питання, я не сподівано пририв до цілковитого нового виводу, я переконався, що я дійсно заблудив ся в сім питаню, і що теперішнє духовенство безусловно стоїть на висоті свого званя. Хід думок, котрий привів мене до сего, був менш-більш в слідуєм порядку: що представляє з себе духовенство, які його задачі, цілі, і якою дорогою йде воно до сповнення тих задач, тої цілі. Ми прекрасно знаємо, напр. думав я, що шляхта (дворянство) представляє собою? Она представляє з себе передову частину суспільства в Росії, або точнійше — по думці посла Маркова — се розум народа, ну, а як ви знаєте, розум сей вимагає для себе 50 мільонів лішньої землі.

Але інакше стоїть справа з нашим духовенством. Если по думці Маркова 2-го шляхта се розум народа, то я думаю, що духовенство — се душа народа, бо воно вчить нас, що про тіло не треба дбати, що се марниця, душа лише безсмертна і про ню треба пам'ятати, що на сій землі, ми просто кажучи гості: сьогодні живець, завтра тебе нема, з землі повставив, в землю й обернеш ся.

Після науки православного духовенства, теперішнє жита, жите земне, з приготуванєм тільки до лішого жатя, жатя позаробового. Хтож підготував нас до того жатя? Само собою розумієсь, що духовенство, воно приходить і улекшує нести нам тягар земного жатя. А тягар сей, дійсно дуже а дуже важкий. Бо наше тіло, як вчать духовенство тягне нас до ріжного рода покус: кожний з нас любить виняти і добре наїстись, кожний з нас бажає мати хороший дім, автомобіль, инший знова стараєсь о землю, а це инший любить гроші. Так от, як раз в таку хвилину покус, духовенство і підходить до нас, щоби вратувати, так скажу нашу душу від смутку, горя та похотий... і намятаючи, що віра без діл а мертва, воно подає нам примір того жатя, яке веде нас до лішого позаробового жатя. Візьмім прим. заповіді Христа: „Лекше перелісти верблюдови черв ушко ігди чим дістатись багатому до царства небесного“, учив Христос, як ви знаєте. „Велика платня понижує достоїнство тих, що получают її, учив нас сьогодні отец Остроумов, і от, панове, для сповнення сих заповідий, дістають що року: Митрополит московський 6,000 рублів платні, 8,000 р. на удержаня, 6,000 р. від монастиря Чудова, 12,000 р. від Троїцької лаври, 45,000 р. в Іверської кааліці, всего разом 82,000 рублів. Митрополит

каївський: 5,000 р. платні, 4,000 р. на удержаня, 10,000 р. з архиєрейського дому, 60,000 р. з Печерської лаври, — всего разом 84,000 рублів. Митрополит петербургський: 5,000 р. платні, 4,000 р. на удержаня, 250,000 р. з Невської лаври, — всего 259,000 рублів. Слабше, представляєсь вже справа в архиєпископах. Приміром казанський і володимирський дістають лише по 40,000 рублів, а Володимир Карлович дістає всего 18,000 рублів в рік.

Дальше, панове, „добро маз від діавола походить“, учив сьв. Іван Золотоуст, і в імя сего заповідя мають землі: 245 церквів від 250 до 500 десятин; 50 монастирів від 500 десятин вище; 14 монастирів від 1,000 до 1,500 і 15 монастирів по 1,500. Варгість тих земель вносить 116 мільонів рублів, а дохід від 3 до 4 мільонів річно.

Дальше, так як істнує особиста власність, то істнують і суди, і судові процеси, роздори, війни, повстаня, гріхи, несправедливости, убиєства. Відки те все походить? Одною від власности. „І так братя, стерожімоєсь володти річима на власність, або по крайній мірі, стерожімоєсь любити іх“, учив сьв. Климент. А чи здержують ся наші монахи від сего, коли вони мають землі на власність більше чим 28,000 десятин?
(Дальше буде).

Що значить бути соціалістом?

Бажаєте, щоб я вам ближше пояснив, що то значить бути соціалістом. Один чоловік не має прага говорити в імени соціалізму, тому я хочу лиш вам сказати те, що я сам і багато инших людей гадають про се.

Бути соціалістом, значить: передовсім признавати кожній людині таке право, якого чоловік для себе бажає; признавати кожній людині право стремити до щастя і здобути все то добро, яке може дати жита; на основі сего засади признавати повну рівність між своїми інтересами а інтересами других людей і утворити такий суспільний лад, у яким кожний міг-би розвивати свобідно свої і роджені особніости.

Бути соціалістом значить працювати над усуненям всяких привілієв і над зведенем рівности в економічній і політичній житю; то значить стремити до знесеня пересгарілих, ненавистних границь між бідним і багатим, між підвладним а паном, щоби була лиш одна класа людей, які мали би обовязок і можливість працювати, і які не сьміли-би нікого заставляти працювати на себе і визискувати других.

Бути соціалістом, то не значить ладити побіду для одної якоєсь партії, дати власть у руку одній лише частині народу. Ні, се значить працювати для такого суспільного ладу, у яким всі робочі сили злучать ся гармонійно до праці для добра усього загалу без ріжничі нації і віри. Мир має наступити на місце війни; взаїмні прислуги і симпатії на місце теперішнього егоїзму, а солідарність інтересів на місце хвжого самолюбства.

Бути соціалістом, значить, розуміти значіня організації для суспільности і для цілого людства і забезпечити кождому его власність і багатство, там способом, що утворять ся багатство суспільне. Кожний член суспільности у будуччині буде мовби акціонером великого товариства; його добра воля, праця і опосібности будуть членським пайом у тім товаристві, а загальний виск того товариства розділять ся справедливо між тих всіх, що эго заробили.

Бути соціалістом, значить дорожюю організації здобувати цілковиту свободу, таку, якаби давала кождому доступ до освіти і знаня, таку, якаби у приватнім і публичнім житю зробила кінцею панованю багатів над бідакми, таку, якаби усунула власть одних над другими і довела нас до такого устрою суспільного, у яким кожний мусів би слухати лиш свого сумління і розуму.

Бути соціалістом, значить вірити в то, що сей великий переворот суспільний може бути довершений тут на землі, вірити, що се э в гармонії з бажанєм кождого благородного серця і здорового розуму і що се годить ся з вислідами науки, і з теперішнім напрямом історичного розвою.

Але той не э соціалістом, що обмежує ся лиш на лівну і мертву віру і тиху надію на таку будуччину. Соціаліста пізнати по словах і ділах; соціаліст працює без боязни і ваганя над тим, щоби перегворити всі питання часу: наші привички і потреби, гадки і уладженя, мораль і штуку, родину і фабрику.

Одним словом: бути соціалістом, значить працювати для такого сьвіта, який би був відповідний до нового способу продукції і до засад демократичної рівности; для такого сьвіта, який ніколи не буде скінченний і досконалий, але у яким все буде місце для чогось лішого. Такий сьвіт, у яким свобідно вможуть розвивати ся свобода і солідарність, у яким багатство суспільности, сьвітло і мораль, справедливість і щастя буде уділом кождої людини.

Щиріть „Робочий Народ“ і „Радило“.

Молотільня.

(Переклад з ромунського).
При машині.

Скільки то гримоту й шуму не робить нова молотільня нашого дідача. Вітер носить дим і цару навкруги машини, аж доки не розпрістре іх на землю. Порох облягає эй немов хмара, в'їдає ся в очи і уха робітника і наслідє на его лице й руки. Задля пороху не видно машини здалека і здаєть ся чоловікови, що зближає ся до великої курави. В середині сего курави увихають ся від сходу до заходу сонця около сорок роcтінників: мужики, жінки і діти. Одні носять золоті снопи із панських стогів, що під боком зложені; другі, се передовсім дівчата кидають снопи робітничови, що стоїть при машині. Він повертає своїм ділом дуже скоро немов машина, яку пара гонять. Скоріснько розв'язує він снопи й вуєває іх в ненаситну нашу машину, яка-їх поглотує. Не легко догодити сій проклятій машині. Скільки-би їй не дати, все она молотить, добре чи лихе, а робити робить. Зі всіх сторін машини висипують ся частинки робітничої праці: з одної сторони вибієть зерно, із заду висунуть чотири залізні зуби голу солону, а із споду винадає полова на землю. Недалеко отворів, відки виходить зерно, стоять робітники, насипують іх в мішки і носять до возів, які відносять зерно до магазинів дідача. Дівчата і хлопці збирають солону стягають эй граблями на купи. Сі купи в'язуть мотузом, волочуть іх на бік і складають в стирту.

Праця при машині э дуже тяжка і шкідлива здоровлю робітників. Особливо шкідливий э порошок, який спричинює біль в очах і кашель. Нераз буває гірше. Коли машина зловить за полу робітника і оджй дістане ся межі колеса, то потягнуть они і робітника за собою і помлять эго. Э богато молотільень і в нас, і рік річно росте іх число, але певно нема ні одної, яка би не була покроплена людскою кровю. Э богато таких, що вкоротили не одному робітникови жита або зробили эго калікою.

Слухайте, що в нашій селі стало ся 14 липня 1898 р. Було понад вечір. Машина змолотила вже один стіг пшениці. Робітники почали розбирати новий стіг. Денна спека уставала, а дідач вишив сивим конем у полі. Кінч був утомлений немов ті нещасливі робітники, які працюють як худоба через ціле жита для збогаченя свого дідача, а за се дістають від него малу плату, яка їм ледви що вистарчає до оплаченя податку.

Коли робітники узарили дідача, втішали ся дуже, бо думали, що він їх утешить і відпустить до дому. Дівчата почали навіть сьміятись.

Але дідач був в лихій гуморі. Він не виспав ся добре по іді і його голова тяжла від вина, яке він випив при обіді. Він був також лихий, бо жінка сварила эго за те, що бігає за сільськими дівчатами.

Вже здалека почав він сварити.

„Ви нероби, ви не доглядаєте добре машини, она гуде немов-би була порожня!“ І він почав лаяти всіх робітників але найбільше того, що годував машину.

Сей робітник називав ся Андрій Гарний. Все робітники говорили і дідач знав се добре, що Андрій був найліпшим робітником при машині.

Дідач дальше лаяв не вгаваючи. Андрій не дивив ся на него і робив свою роботу. Як раз се вразило дідача. „Як Ти сьмієш не відповідати, коли я до тебе говорю проклятий!“ кричав дідач. На се мусів звернути ся Андрій до дідача не переставачи робити. Се було його нещастям, кінцею його оджй вхопила машина і в млі ока потягнула його немов сніп у свою пащу. Все робітники закричали із переляку, а машинаїт затримав машину. Але се було запізню. Права рука по локоть і права нога по коліно були поломані в кількох місцях. Кости стирчали із шкіри, а голова эго була побита. Эго товариші витягнули із машини і поставили на землю. Дідач поставив другого робітника на місце Андрія, щоби машину годував. „Машина не сьміє і одної години стояти задля одного дурного мужика“, скавав дідач і не позволив навіть робітника на се, щоби понів Андрія до дому. Сей мусів до пізної ночі лежати простертий на землі, доки не приїхав эго родич і не відвіз до батьківської хати. Коли стара мати Андрія узарила эго поломаного і напів мертвого, почала йойкати і плакати; а батько эго спустив лише голову і скавав: „Прокляті дідачі, злісильте маз діти.“ Андрія розібрали, обмили ему рани і поклали в ліжко. Він був непритомний, немов би умерлий. За якийсь час ростворив Андрій очи і коли уздрів свою матір, скавав: не плач, не плач! і знову зімлів.

Дещо з Монреаля.

Надіслане.

В 25 ч. „Укр. Голосу“ відчиті, та підписав од- студент Крисоватий написав превелику статью, в якій не доказує, а лише показує що він може, помішав го- рох з капустаю як то мішав на своїм велико-програмо- вим відчиті, та підписав од- ного з найдіяльнійших членів чатальні М. Драгоманова, а то п. Вас. Кобітовіча. Перше усео мущу знава- чити, що Кобітовіч не то щоб здобути ся на таку „фі-

льозофію“, але навіть володє добре українсь- мовою в письмі, як гово- в Монреалі. О, ні, Крисоватий, він сам п- нав ся, що се Ваш мате- і Ваша бааграница.

Колінь і п. Крисова- писав і говорив ліпше, старав ся о „опінію“ та ванс“ між народом. Та вдоваї став сходити з с- горнянту а свої розбу- ні нерви заспокоювати когосем. Тоді поле до- ці находить не між наро- а в шинках. Сам він за- чив, що півтора року- свідтатий від політич- сьвіта. В останних ч- зродилась в него думка- ти в Канаду. Після ли- який він написав до т- валипина, то щось ст- ного, чого не обіцяв- що суботи і неділі від- з соціальної науки, по- лень нашої ідеї, духа, з- лізованє цілого Монтре- словом в золотих горах- дорожний мінерал. Але- во, коли тільки при- так свою роботу зачав- Мехового „Емплоїмен- фісу; шби став критич- ти, що Мех не знає як- го розвинути, прита- людей та брати гроші.- зумієсь Мех одушев- таким соціал-демокре- що хоче його інформу- та приймає його в радю- го борючого ся за украї- потоптані права „Ем- мент“ офісу і дає- \$7 на тиждень. Не від- думаю буде, коли розе- мось в справі зарібкова- сего офісу. Крисоватий- няє від сьвіта до сьвіт- стаціях, улпцях, купі- ки понаде, живляючи- можливих способів агі- з „революційним“ ка- ми „Свій до свого.“ Пе- кій горячий пропа- вдасть ся йому асенте- тв до сі-п'я-р-ських т- 15 нуджарів по \$5, ш- кі разом \$75, дальш- до варетатів та чеме- ня ульць по \$2, що р- \$20 — отже всего разо- Тепер почислім видат- го офісу, а побачимо, ч- за „революцій“ і хто- виходить. Рент офісу \$1.50, телефон 25 ц., сенс і друки \$2.00, і гада агентів, одного а другого, себто п. І- ватого \$1.17, дві крей- кі з'уживаєсь на ши- захиляюванє робіт 10- жє всего разом видєє- 52ц.— а вже кажім за- \$10, то все таки для- Мех лишась \$85. От- не роблячи нічого, простована пімятих- рив, заробляє денно- Крисоватий за свою- 1 д. 17 центів. Як ска- же Франко, то Крис- э продуцент-робітни- Мех маленький ка- буржучок.

Але всякий чоловік на діями і після сего лаяни на будуче. Те- чу снімнути за со ко- яка мала місце 8 черв- ливо сего шайки чи х- вати комітету, котри- дав ся з студента ун- тету Крисоватого, Панака Цибуха. Ха- кого, Куріци та дур- го, афанатизованого